

891/1

OŚRODEK DOKUMENTACJI ZABYTKÓW
W WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V X Y Z Nr

6771

1. Obiekt

**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚŚ. KATARZYNY I MARII
MAGDALENY**

2. Czas powstania

koniec XIV w./
1500-1721-1795-
1833 - 1886 1925 rok

3. Miejscowość

HENRYKOWO

4. Adres

14-524 Henrykowo
nr hipoteczny:

KW 6104

5. Przynależność administracyjna

województwo **elbląskie**gmina **Orneta**

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Heinrichau, Heinrikau, Heinerkau

7. Przynależność administracyjna 1.VI.1975

województwo **olsztyńskie**powiat **braniewski**

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzymsko-aktolicka p.w. św.
Katarzyny w Henrykowie

9. Użytkownik i jego adres

Parafia rzymsko-aktolicka p.w. św.
Katarzyny w Henrykowie

10. Rejestr zabytków

Nr **H/1**data: **28.09.1953**

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu:

Henrykowo należało do tej części Warmi, która została przekazana w końcu XIII wieku kapitule katedralnej z Fromborka, a administracyjnie podlegała była komornictwu melzackiemu (Melzak = Pieniężno).

Henrykowo jako Heinerkau powstało na początku XIV wieku, w 1312 roku znany był sołtys, w 1317 roku pierwsze regulacje granic i wreszcie 28 października 1326 roku miejscowość otrzymała dokument lokacyjny na prawie chełmińskim. Jako zasadzce wymieniono w nim Henryka Labenika, który pomiędzy kolonistów ze Śląska rozdzielić miał aż 116 włók. Spośród nich cztery wydzielono i zwolniono z czynszu na uposażenie parafii - kościół wymieniony był jako już zbudowany. Jednak informacje o pierwszym proboszczu pochodzą dopiero z 1481 roku czyli z okresu po odbudowie kościoła zniszczonego doszczętnie w 1414 roku.

W trakcie wojny 1519 - 1525, która doprowadziła do zniszczenia prawie całej Warmii, Henrykowo uniknęło większych spustoszeń i zniszczeń. Stało się tak dlatego ponieważ na stałe rezydowała tu zbrojna załoga należąca do pułkownika Henryka Taubenheima, urzędnika z Sambii. Lustracja przeprowadzona przez kapitułę w 1533 roku wykazała, iż w Henerichaw na 93 włóki zagospodarowane przed wojną wszystkie nadal były użytkowane. W latach następnych poszerzano areal wsi do pierwotnego uposażenia - m.inn. w roku 1534 założona została karczma należąca do Jakoba Marquarda.

Budynek kościelny w Henrykowie wzniesiony w końcu XIV wieku na miejscu budowli wzmiankowanej w 1326 roku był później wielokrotnie niszczone i remontowany. Zniszczony i splądrowany niemal całkowicie w roku 1414, potem w trakcie wojny 13-letniej. Po odbudowie rozpoczętej w roku 1481 rekonsekrowany w 1501 roku p.w. Św. Katarzyny i Św. Marii Magdaleny (pierwotne wezwanie nieznane). Drewniana wieża dostawiona od zachodu w roku 1623. W 1710 roku po pożarze zastąpiono ją murowaną, sięgającą zaledwie do wysokości kalenicy korpusu głównego, wykończoną w roku 1715. Podwyższono ją do trzech kondygnacji w roku 1886 i zwieńczono hełmem projektu architekta Friedricha z Braniewa w roku 1888. cd.na wkładce nr 1.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja:

Kościół orientowany, usytuowany w centrum osadniczym Henrykowa, w zachodniej części owalnicy wiejskiej. Teren przykościelny w kształcie prostokąta otoczony jest ceglanym, tynkowanym murem, z bramami wejściowymi od północy, południa i wschodu. Granica północna zaakcentowana została szpalerem ponad stuletnich lip, znajdująca się tu brama ustanawiała komunikację pomiędzy świątynią a plebanią położoną po drugiej stronie gruntowej drogi wiejskiej. Granica południowa podkreślona jest wysoką, stromą skarpią, przecinającą ją ceglane schody wiodące od głównej drogi wiejskiej do bramy południowej; przy granicy tej występują młode nasadzenia - głównie żywotniki i świerki. Brama wschodnia, największa, murowana, z dwoma otworami furt i przejazdem dla powozów w centrum, w otworach XIX-wieczne metalowe skrzydła z prętów zakończonych liliami burbońskimi, stężonych kratownicami, które na przecięciu ramion dekorowane są rozetami z blachy.

Kościół usytuowany jest w samym środku ogrodzonej parceli, poza nim nie występują na niej inne obiekty architektoniczne. Teren na południe i zachód od świątyni zajmują stare nagrobki dwóch kwater cmentarza przykościelnego. Dawna główna droga dojazdowa od wschodu jest nieużywana, prawie zatarta.

Materiał i konstrukcja:

FUNDAMENT - z kamienia polnego łamanego, szerokość ławy 120 - 125 cm, zagłębienia nie badano. Ława fundamentu wyodrębniona cokołem o wysokości 20-30 cm od gruntu, o małej odsadźce (3-5 cm). Cokół na prawie całej długości obetonowany. Przy kruchcie południowej cokół podwyższony do 50 cm, otynkowany zaprawą wapienną. Fundamenty pod zniszczoną wieżą częściowo zrekonstruowane, bankiety wypełnione betonem.

ŚCIANY ZEWNĘTRZNE - korpusu głównego murowane z cegły gotyckiej, ręcznie formowanej o wymiarach 29(31) x 14(13.5) x 7.5 (8.5) cm, nielicznie użyta zendrówka, watek polski, zaprawa wapienno-piaskowa, mocna, spoina o szerokości 1-2 cm. W wielu miejscach, zwłaszcza w elewacji wzdłużnej północnej i południowej, liczne przemurowania z użyciem cegły rekonstrukcyjnej, maszy - nowej i rozbiórkowej, przemurowania te widoczne zwłaszcza w partii ościeży okien, w latach 60-tych na prawie całej długości ścian północnej i południowej, nad gładko tynkowanym pasem fryzu, wykonano żelbetowy wieniec o szerokości 12 cm i wysokości 35-40 cm w celu oparcia wzmocnionej wieżby, odciążenia nadproży okiennych i zredukowania sił przechodzących z konstrukcji dachowej i stropu na ściany zewnętrzne; ściany o grubości 118 cm, szkarpy 78 cm.

Szczyt wieńczący ścianę wschodnią z cegły gotyckiej, w wтку polskim, z użyciem kształtek ceramicznych w gładkich blend, grubość ściany 80 cm, słupki sterczynowe 30 x 30 cm, ustawione diagonalnie.

Ściany zewnętrzne **kruchty południowej** z cegły gotyckiej, watek polski, spoina wapienno-piaskowa, grubość zmienna - od 36 do 80 cm, ponad otworami okna i blend szeroki pas tynkowanego i bielonego fryzu.

Ściany zewnętrzne **zakrystii** o grubości 78 cm, z cegły gotyckiej, od zachodu przylega do niej barokowa kruchta o takiej samej grubości ścian wzniesiona z cegły ręcznie formowanej, o wymiarach 23 x 12 x 6 cm, watek kowadełkowy i mieszany, zaprawa wapienno-piaskowa o wiele mniej trwała od gotyckiej, w licznych partiach uzupełniana wtórnie cementową.

Wieża zachowana tylko w pierwszej kondygnacji. Ściany zewnętrzne o grubości 231 cm, częściowo z cegły gotyckiej, częściowo z rekonstrukcyjnej o wymiarach 28 x 13 x 6 cm, zaprawa cementowo-wapienna, odbudowany cały narożnik północno-wschodni wieży łącznie z pierwszą narożną przyporą korpusu głównego.

ŚCIANY WEWNĘTRZNE - w zachodniej części nawy wtórnie wzniesiono ścianę działową, która w okresie zniszczenia wieży pełniła rolę ściany zewnętrznej, zamykającej dostęp do kościoła; szerokość 70 cm, cegła masywna współczesna, gładko tynkowana i malowana farbami olejnymi i emulsyjnymi.

Sklepienia i stropy:

Korpus główny nad nawą - strop belkowy z otynkowaną podsufitką, na której stiukowa fasteta pokryta malowidłami; **wieża** - strop betonowy, wykonany w końcu lat 50-tych XX wieku; **kruchta południowa** - sklepienie krzyżowe, gotyckie; **zakrystia i kruchta północna przy zakrystii** - sklepienia ceramiczne, kolebkowe z lunetami, wykonane w 1724 roku.

Wieżba dachowa:

Konstrukcja drewniana, wykonana w 1795 roku, wysoka (12 m przy wysokości sali 8,5 m), czteropoziomowa, z drewna tartego, łączonego na drewniane kołki.
cd. wkładka nr 1

<p>14. Kubatura:</p> <p>5600,26 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa:</p> <p>386,95 m²</p> <p>powierzchnia zabudowy:</p> <p>563,41 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>sakralne</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W trakcie działań wojennych 1945 roku budynek kościoła został uszkodzony - między innymi zawaliła się wieża, ocalała tylko kondygnacja parteru, z tym że od północy brakowało połowy ściany, zniszczeniu uległ nawet fundament. Częściowo wypalona i zburzona była ściana północna korpusu nawowego. Pod wpływem tych uszkodzeń doszło do osłabienia konstrukcji dachu. Zaczął się on przechylać na jedną stronę w płaszczyźnie podłużnej. Pierwszych zabezpieczeń budowli dokonano w latach 1952 i 1957. W tym czasie wzmocniono i uzupełniono fundamente, dobudowano ścianę zachodnią w korpusie głównym zabezpieczającą wejście do kościoła, odtworzono brakujące fragmenty w ścian wieży i przy ościeżach w korpusie głównym, zainstalowano brakujące okna. W roku 1964 przy pomocy specjalistów architektów z Politechniki Gdańskiej wykonano kompleksowy remont, w trakcie którego pokryto stropem pozostałość wieży, wykonano wieniec żelbetowy wzmocniający koronę murów zewnętrznych korpusu oraz odremontowano i wzmocniono elementami drewnianymi i metalowymi więźbę, częściowo przełożono dach.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie, instalacje)</p> <p>Stan techniczny budynku jest dobry.</p> <p>fundamenty - stan techniczny dobry, uzupełniane i wzmocniane w latach 50-tych i 60-tych XX wieku, brak izolacji poziomej powoduje istotne, choć powoli narastające zawilgocenie, przechodzące zwłaszcza od pn. i wschodu na ściany zewnętrzne</p> <p>ściany - stan dobry</p> <p>stropy i sklepienia - wszystkie stropy i sklepienie w stanie dobrym.</p> <p>wieżba dachowa - stan dobry, po konserwacji i wzocnieniu konstrukcji w roku 1964.</p> <p>pokrycie dachowe - stan dobry</p> <p>podłogi i posadzki - posadzki kamienne w stanie dobrym, podłogi drewniane stan dobry</p> <p>stolarka - okienna i drzwiowa w stanie dobrym, schody - stan średni, silne zużycie mechaniczne</p> <p>instalacje - stan zadowalający</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Wskazana byłaby rekonstrukcja wieży - projekty budowlane zostały opracowane już w 1964 roku na Politechnice Gdańskiej.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

nie odnaleziono

24. Uwagi różne

bez uwag

25. Opracował

tekst : **Maria Gawryluk, Dariusz Barton - kwiecień 1995**

plany, rysunki : **mgr Dariusz Barton - Kwiecień 1995**

zdjęcia fotograficzne: **Maria Gawryluk - kwiecień 1995**

miejsce przechowywania negatywów archiwum Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Elblągu

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

22. Bibliografia

1. A. Boetticher, Die Bau - und Kunstdenkmäler der Provinz Ostpreussen, Heft IV, Das Ermland. Königsberg 1894, str 157-158.
2. E. Federau, E. Matern, Braunsberg Ostpreussen. Stadt und Kreis in Bildern aus vergangenen Tagen. Lippstad 1987, str 123.
3. M. Arsyński, M. Kutzner, Katalog Zabytków Sztuki. Województwo Elbląskie. Braniewo, Frombork i okolice. Warszawa 1980, str 117 - 120.
4. H. Schmauch, Die Wiederbesiedlung des Ermlandes im 16 Jahrhundert. W: Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands. Braunsberg 1929, str 711 - 715.
5. Rocznik Diecezji Warmińskiej. Olsztyn 1985, str 426.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

kserokopia zdjęcia archiwalnego kościoła z pracy E. Federaua

26. Adnotacja o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

wkładki nr 1 - 6

1. Miejscowość Henrykowo	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) kościół parafialny	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst
------------------------------------	---	--

cd. rubryki nr 12 (historia)

W XVIII i XIX wieku kościół wielokrotnie remontowano - m.inn. w 1724 roku dobudowano kruchtę do zakrystii i oba pomieszczenia zasklepiono murowaną kolebką, wejście do kruchty ozdobiono portalem wykonanym w tynku. W 1721 i 1795 roku przerabiano otwory okienne korpusu głównego (murarz *Schwarz z Pieniężna*), 1721 i 1880 przebudowywano szczyt wschodni, który następnie restaurowano w latach 1930 -1932; w 1795 wykonano nową wieżbę dachową i strop nad korpusem głównym, w 1833 roku na belkach stropowych wykonano sufit z fasetą (*Jan Flescher z Pieniężna*), malowaną w 1840 roku przez Jana Strunge z Reszla (na miejscu stropu z około 1500 roku, wzmiankowanego w 1581 przy okazji wykonania polichromii) - malowidła te poddano konserwacji w latach 1930 - 1932. W roku 1945 kościół został poważnie zniszczony - między innymi runęła wieża, ściana północna została zburzona łącznie z fundamentami, uszkodzono także narożnik północno- -zachodni korpusu głównego (wraz z narożną szkarpą), większość gzymsów okiennych w korpusie głównym. Wskutek osłabienia konstrukcji budynku wysoka wieżba dachowa zaczęła przechylać się na jedną stronę, grożąc zawaleniem. Prace remontowe prowadzono etapami - najpierw do roku 1952, potem 1957 i 1964. W ich trakcie dobudowano ścianę zamykającą korpus główny (salę) od zachodu przesuwając w związku z tym chór muzyczny w kierunku wschodnim, wykonano od nowa większość otworów okiennych, zrekonstruowano narożnik północno-zachodni korpusu ze szkarpą, potem ściany parteru wieży, którą przykryto betonowym stropem i płaskim dachem z papą. Mimo przygotowania odpowiednich projektów budowlanych i obliczeń konstrukcyjnych w roku 1957 i 1958 wyższych kondygnacji wieży nie zrekonstruowano. W latach 1957 - 1964 wzmocniono koronę murów wykonując lawę żelbetonową i na tej nowej podstawie oparto wieżbę dachową, którą w wielu partiach uzupełniono nowymi elementami, między innymi metalowymi klamrami.

Kościół gotycki. Budowniczy nieznan.

cd. rubryki nr 13 (opis):

cd. Wieżba dachowa:

Konstrukcja storczykowa (ze storczykiem wiszącym), bardzo bogata. U góry środkowy słup 16x18 cm podwieszony na krokwiach 20x18 cm, stężony z nimi dwoma pochyłymi kleszczami 16x20 cm i belką 18x24 cm równoległą do jętki. U dołu trzy rzędy słupów 18x24 cm stężonych z belką 18x24 cm mieczami 16x20 cm, w narożnikach pochyłe kleszcze 16x20 cm dochodzące do krokwi. W drugim i trzecim poziomie jeszcze jedna belka 18x24 cm, wysokie pochyłe kleszcze i przedłużenia słupów z rzędów narożnych. Wszystkie elementy konstrukcyjne łączone na drewniane kolki i czopy. Wszystkie więzary pełne, w rozstawie co 108 -110 cm. Elementy współczesne wprowadzone w celu wzmocnienia konstrukcji i przeniesienia sił rozporowych w celu odciążenia korony murów to stalowe ściągi łączące belki stropowe z krokwiami oraz ukośne wiatrownice z drewnianych krawędziaków o przekroju 50 mm.

WIEŻBA NAD ZAKRYSTIĄ I KRUCHTĄ PÓŁNOCNĄ - konstrukcja drewniana, płatwiowo- słupowa. Trzy rzędy słupów 20x20 cm o różnej wysokości (w zależności od nachylenia połaci dachowej), na nich krokwie 16x14 cm osadzone na wręb na słupach, u góry połączone z krokwiami dachu głównego. Słupy ustawione na belkach stropowych 20x20 cm, dwa skrajne rzędy słupów stężone mieczami 14 x14 cm z belkami pośrednimi zakotwionymi w krokwiach.

WIEŻBA NAD KRUCHTĄ POŁUDNIOWĄ - niedostępna, krokwiowa z jętkami.

Dach:

KORPUS GŁÓWNY - dwuspadowy, pokrycie: mnich-mniszka na ołaczeniu; ZAKRYSTIA i KRUCHTA PÓŁNOCNA - pulpitowy, połączony z połacią dachu głównego, pokrycie: mnich-mniszka na ołaczeniu; KRUCHTA POŁUDNIOWA - dwuspadowy, pokrycie: mnich -mniszka na ołaczeniu; WIEŻA - stropodach betonowy, płaski, wtórnie wykonana niska podpora dla dwóch małych połaci w części centralnej; pokrycie papą na lepiku bitumicznym.

Schody:

NA EMPORĘ MUZYCZNĄ - drewniane, zabudowane, konstrukcji policzkowej; W PÓŁNOCNEJ ŚCIANIE WIEŻY - ceglane, jednobiegowe; NA KAZALNICĘ - drewniane, zabiegowe, konstrukcji policzkowej, z małym spocznikiem w środku biegu.

wkładkę założył: mgr Dariusz Barton, kwiecień 1995

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum PSOZ Elbląg

Podłogi i posadzki:

KRUCHTA WSCHODNIA (dawna podwieżowa) i PRZEDSIONEK PRZED SALĄ - wylewka betonowa; SALA - w części zachodniej beton, w centrum i w części wschodniej flizy kamienne 30x30; ZAKRYSTIA i KRUCHTA PÓŁNOCNA - płyty granitowe 50x50 cm; KRUCHTA POŁUDNIOWA - posadzka betonowa; EMPORA MUZYCZNA - podłoga biała, z desek 32 mm układanych na wpust i obce pióro.

Drzwi:

WEJŚCIOWE W KRUCHCIE WSCHODNIEJ (podwieżowej) - otwór b. wysoki (250 cm), częściowo rekonstruowany, zwieńczony ostrołukowo, strzałka łuku znacznie obniżona,

archiwolta zaakcentowana ceglami w układzie: wozówka-dwie główki; ościeznica drewniana, nad profilowaną listwą nadproża sześciopolowe, przeszkłone nadświetle, z dekoracyjnym układem szczeblin; drzwi dębowe, dwuskrzydłowe, tępe, na zawiasach pasowych z ozdobnymi wąsami, pełne: od frontu dekoracja z desek oszalowanych w romby; deski mocowane na wkręty. DRZWI PRZEDSIONKA W CZĘŚCI ZACHODNIEJ SALI - dwie pary, od strony wieży i od strony sali, otwory ostrołukowe, drzwi dwuskrzydłowe, stolarka współczesna. DRZWI WEJŚCIOWE DO KRUCHTY PÓŁNOCNEJ, ZEWNĘTRZNE - poprzedzone portalem z 1724 roku, wykonanym w tynku; w narożach tokańskie pilastry wspierające cienką profilowaną belkę gzymsu o trzech uskokach, nad gzymsem, no osi nisza z drewnianą figurą św. Katarzyny, barokową, 1724 rok; poniżej otwór 100x176 cm, zwieńczony półkoliście (strzałka łuku znacznie obniżona) ze zwornikiem w kluczu; w otworze drzwi jednoskrzydłowe, dębowe, osadzone bezpośrednio w murze na zawiasach pasowych z ozdobnymi wąsami, tępe, pełne: od frontu dekoracja z desek szalowanych w jodełkę, deski na krawędziach ozdobnie profilowane i fazowane, przybijane metalowymi ćwiekami; zachowany zamek wpustowy, wykładka zamka (stylizowany motyw roślinny) i uchwyt do otwierania, mosiężny. DRZWI DO KRUCHTY PÓŁNOCNEJ WEWNĘTRZNE, Z SALI - otwór prostokątny, 105x175 cm, drzwi jednoskrzydłowe, osadzone bezpośrednio w murze, tępe, na zawiasach pasowych, pełne: od frontu dekoracja z desek szalowanych w romby, deski na krawędziach profilowane i fazowane, przybijane metalowymi ćwiekami, zachowany duży zamek zapadkowy z bogatą dekoracją roślinną, repusowaną w blasze (w katalogu Kutznera fig. 494), drzwi z 1724 roku. DRZWI DO ZAKRYSTII - otwór zwieńczony łukiem pełnym, o wymiarach 90x190 cm, drzwi jednoskrzydłowe, osadzone bezpośrednio w murze, na zawiasach pasowych, tępe, deskowe ze szpagami, od frontu pionowo szalowane listwy, zamek wpustowy (stolarka z końca XIX wieku). PRZEJŚCIE Z SALI DO KRUCHTY POŁUDNIOWEJ - otwór 100x212 cm, zwieńczony półkoliście, w nim dwuskrzydłowa krata, żelazna, kuta, z początku XVIII wieku, przerabiana w XIX i na początku XX wieku, wzór sieciowy, u góry spiralne woluty.

Okna:

W ŚCIANIE WSCHODNIEJ oraz NAROŻNIKU ZACHODNIM ŚCIANY PÓŁNOCNEJ - pierwotne okna gotyckie, otwory ostrołukowe, wymiary: 120x305 cm, rozglifione, obecnie ze współczesnymi witrażami; okno wschodnie akcentowane przez dwie ostrołukowe, gładko tynkowane blendy; POZOSTAŁE OKNA KORPUSU GŁÓWNEGO - otwory zmienione w trakcie remontu 1724 roku i po 1945 roku, otwory poszerzone do 200-220cm, o zmniejszonej wysokości, sklezione półkoliście (strzałki łuków obniżone), w otworach współczesne witraże. OKNO WIEŻY - umieszczone na osi drzwi wejściowych, otwór ostrołukowy, rekonstruowany współcześnie, stolarka drewniana, typu skrzynkowego, dwuskrzydłowa, nowa. OKNA ZAKRYSTII i KRUCHTY PÓŁNOCNEJ - wykonane w 1724 roku, otwory 94x142 cm, sklezione odcinkowo, czoło łuku i węgary zaakcentowane ceglą o ciemniejszej barwie, stolarka drewniana, prostokątna, typu ościeżnicowego, z dominującym profilowanym ślemieniem, dzielącym okna na dwa równe poziomy, w których toczono słupki; u góry i na dole po dwa skrzydła, jednopolowe; od frontu przy oknach współczesne metalowe kraty. OKNA KRUCHTY POŁUDNIOWEJ - występują w ścianie i szczycie od południa; w partii ściany trzy ostrołukowe blendy o gładko tynkowanych płycinach, blenda środkowa przepruta prostokątnym otworem 70x60 cm, w którym drewniane pojedyncze krosno z metalową kratą; w szczycie okno z otworem odcinkowym, zamkniętym drewnianą okiennicą. W SZCZYCIE WSCHODNIM - dwa małe ostrołukowe okna wykonane w czasie XIX wiecznych remontów, stolarka krosnowa.

Plan:

Kościół orientowany, salowy. Korpus główny wzniesiony na planie wydłużonego prostokąta, oszarpowany. Zgodnie z pierwotnym planem w narożniku północno-wschodnim prostokątna zakrystia, a od południa, na osi ściany podłużnej, kwadratowa w rzucie kruchta baptysterium. Później od zachodu dobudowana do korpusu głównego wieża, a do zakrystii kruchta wejściowa. Wieża w rzucie prostokątna, o wymiarach zbliżonych do kwadratu (800x950 cm), ze schodami na wyższe kondygnacje wbudowanymi w grubość ściany północnej. Kruchta prostokątna, o wymiarach 395x662 cm, z wejściem od północy.

Korpus główny pierwotnie jednoprzestrzenny, bez wydzielonego prezbiterium, wskutek powojennych remontów w części zachodniej pojawiła się ściana działowa wydzielająca wąski przedsionek między salą a wieżą (ściana ta przez pewien czas pełniła rolę zewnętrznej). Po wybudowaniu tej ściany przesunięto w kierunku wschodnim emporę muzyczną. W trakcie XVIII-wiecznych remontów przy ścianie północnej sali wykonano kazalnicę ze schodami w grubości muru, prowadzącymi od zakrystii. zbliżonych do kwadratu.

1. Miejscowość Henrykowo	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Kościół parafialny	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst, spis zdjęć
------------------------------------	---	--

cd. rubryka nr 13 (opis)

Bryła:

Bryła zróżnicowana. Korpus główny prostopadłościenny, z wysokimi elewacjami (ok. 8 metrów) i stromo nachylonymi połaciami dachu dwuspadowego (długość połaci 13,5 m, proporcja dachu do lica prawie jak 2:1). W narożnikach korpusu ukośnie ustawione dwustopniowe szkarpy sięgające do wysokości fryzu pod gzymsem koronującym; podobne szkarpy także przy ścianie wschodniej i południowej (po dwie) oraz północnej (jedna). W narożniku północno-wschodnim przybudówka zakrystii i kruchty wejściowej, o niskim licu elewacji (1/2 wysokości elewacji korpusu-4,3 m) i dachu pulpitowym łączącym się z dachem głównym. Od wschodu rozbudowany szczyt, schodkowy, ze sterczynami, sięgający na wysokość 4,5 metra ponad kalenicę dachu głównego. Od południa, na osi głównej, niska przybudówka drugiej kruchty (baptysterium), w proporcjach zbliżonej do sześcianu, z dwuspadowym daszkiem, którego kalenica sięga do wysokości 4,6 m od gruntu. Od zachodu masywna bryła dawnej wieży zachowana tylko w jednej kondygnacji, przekryta stropodachem i niskim prowizorycznym daszkiem z desek i papy, o nieco uniesionych połaciach. Brak wyższych kondygnacji wieży spowodował odsłonięcie szczytu zachodniego korpusu, szczyt ten oszalowany jest poziomymi deskami.

Wnętrze i wyposażenie:

Wnętrze jednoprzestrzenne, wtórnie wydzielony w części zachodniej przedsionek za kruchtą podwieżową, co spowodowało przesunięcie empory muzycznej w kierunku wschodnim. Empora zachodnia wsparta na dwóch murowanych słupach o przekroju 55 x 55 cm., cokoły o wymiarach 68 x 68 x 60 (h). Ściany gładko tynkowane, malowane farbą emulsyjną, strop drewniany z fasetą, polichromowany. Zachowane następujące elementy wyposażenia: ołtarz główny wczesnoklasycystyczny z ok. 1800 r., ambona wczesnoklasycystyczna z 1795 r., dwie chrzcielnice granitowe zapewne średniowieczne, barokowe obrazy z k. XVII w., krucyfiks barokowy z k. XVIII w., płyty nagrobne miejscowych proboszczów z 2 poł. XVIII w., kielich późnogotycki z ok. 1500 r., barokowe lichtarze z XVIII w., późnogotycki dzwon z 1503 roku. Ściany wewnętrzne kruchty południowej (dawnego baptysterium) artykułowane ostrołukowymi arkadami, na których wsparte sklepienie krzyżowe, ściany tynkowane, bielone.

Elewacje:

WSCHODNIA: szczytowa, symetryczna (od wschodu dopełnieniem jest ściana wschodnia zakrystii), trójosiowa, zwieńczona schodkowym siedmioosiowym szczytem ze sterczynami ustawionymi diagonalnie; oszkarpowana przyporami dwustopniowymi do wysokości fryzu oddzielającego ścianę od szczytu. Pomiedzy przyporami na osi głównej okno ostrołukowe, w osiach skrajnych identycznego kształtu blendy, archiwolty zaakcentowane dekoracyjnym układem cegieł, na dole ceglane parapety. Pola blend i fryzu tynkowane, bielone. W szczycie dominuje artykulacja pionowa wyznaczona ceglanymi lizenami przechodzącymi w diagonalne sterczyny zwieńczone czterospadowymi daszkami z iglicami. Na osi głównej szczytu pomiędzy dwiema sterczynami sygnaturka z ostrołukowym przepruciem. Między sterczynami poziome odcinki gzymsów koronujących, pomiędzy lizenami wysokie, ostrołukowe blendy, trzecia i piąta w dolnej partii przeprute niewielkimi ostrołukowymi oknami doświetlającymi strych.

PÓŁNOCNA: wzdłużna, jednokondygnacyjowa, niesymetryczna, w części wschodniej przysłonięta aneksem zakrystii połączonej z kruchtą. Północna elewacja zakrystii i kruchty trójosiowa, z portalem drzwi wejściowych przy narożniku zachodnim i dwoma oknami. W licu widoczne dwa rzędy otworów moculcowych. Portal wykonany z cegły, tynkowany i bielony, z dwoma filarami tokańskimi dźwigającymi wąski gzyms profilowany, koronujący; na osi głównej otwór drzwiowy zwieńczony półkoliście ze zwornikiem w kluczu. Na tej samej osi, ponad gzymsem, nisza z drewnianą figurą św. Katarzyny. Zachodnia część elewacji znacznie wyższa, oszkarpowana (przypory dwustopniowe, daszki kryte mnich-mniszką), pomiędzy nimi dwa otwory okienne - ostrołukowy (bliżej narożnika, przepruty w blendzie) i zwieńczony łukiem półpełnym. Od gruntu do połowy wysokości otworów okiennych trzy rzędy otworów moculcowych. W zwieńczeniu elewacji fryz płycinowy, tynkowany i bielony.

wkładkę założył: **mgr Dariusz Barton**, kwiecień 1995

Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum PSZOZ Elbląg

ZACHODNIA - szczytowa, w partii ściany niemal w całości przesłonięta wieżą. Wieża zachowana tylko w dolnej kondygnacji, odsłaniająca cały szczyt zachodni kościoła, wtórnice oszalowane poziomymi deskami. Elewacje boczne wieży (północna i południowa) ślepe, zachodnia jednoosiowa, symetryczna, na dole ostrołukowy otwór drzwi wejściowych, nad nim wąskie ostrołukowe okno z ceglany parapetem. W zwieńczeniu fryz płycinowy, tynkowany i bielony.

POŁUDNIOWA - boczna, jednokondygnacyjowa, niesymetryczna, sześciosiowa, z naprzemiennym rytmem otworów (ostrołukowe blendy i sklepienie półkoliście okna) i szkarpy; szkarpy narożne diagonalne. Na osi głównej niska przybudówka kruchty (baptysterium) z dachem sięgającym do połowy wysokości okien. Elewacja południowa kruchty szczytowa, symetryczna, trójosiowa, partię szczytu i ściany przedzielone tynkowanym fryzem. Na cokole fundamentu wsparte trzy ostrołukowe blendy, środkowa najszerza, przepruta prostokątnym otworem okiennym, boczne gładko tynkowane i bielone. W szczycie ponad gładko tynkowanym fryzem kolejny fryz z cegieł ułożonych rębem skośnym, wyżej dwa diagonalne słupki sterczynowe, pomiędzy którymi otwór zwieńczony łukiem odcinkowym, z drewnianą okiennicą. Cała elewacja zwieńczona płycinowym, tynkowanym fryzem analogicznym do pozostałych elewacji.

Instalacje:

elektryczna, odgromowa

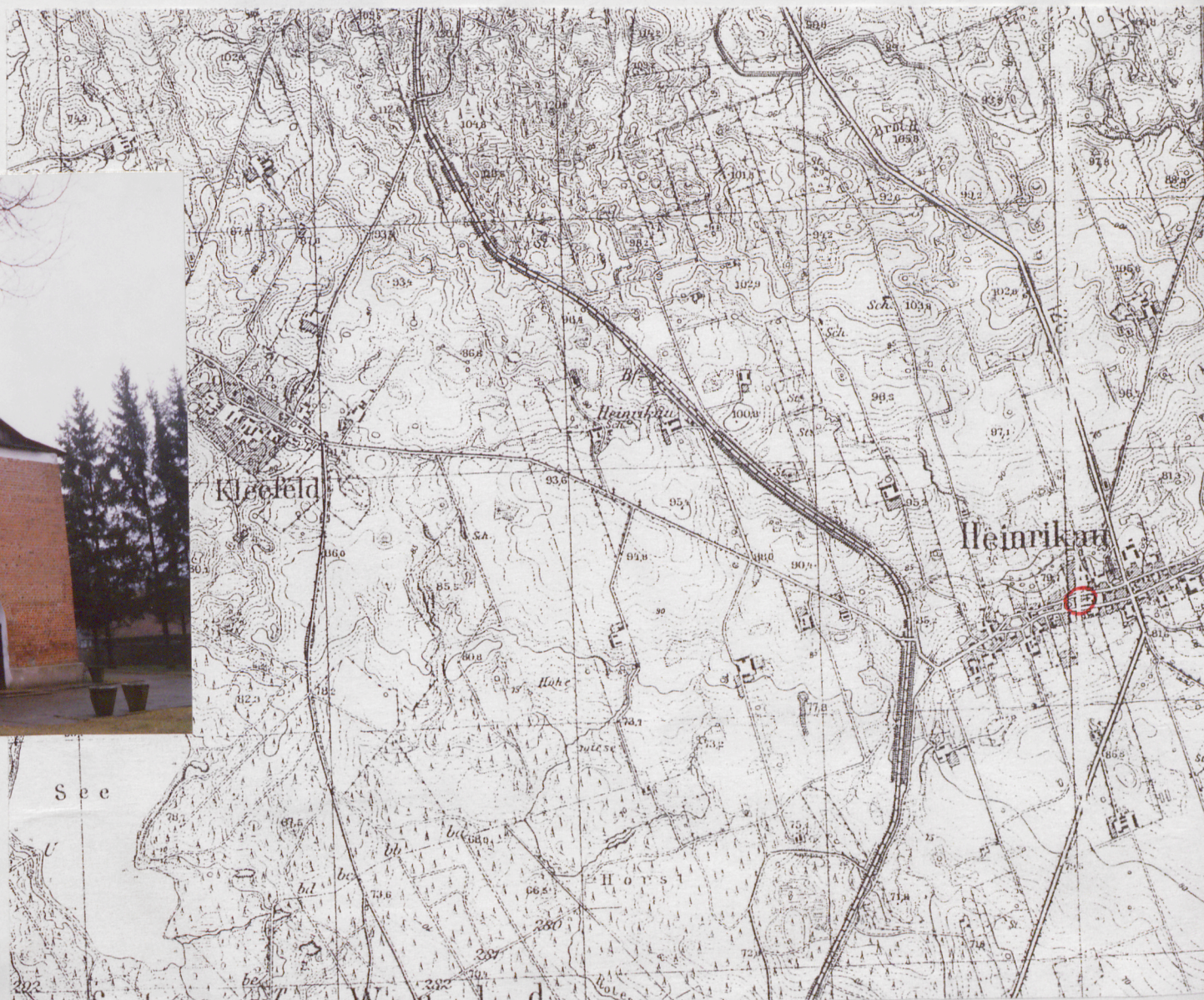
1. Widok kościoła od północy	2. Połacie północna dachu
3. Widok od północnego zachodu	14. Fragment elewacji pd.
4. Mapa topograficzna z 1936 roku	15. Zakrystia
5 - 6. Zdjęcia z pracy E. Federau	16. Portal zakrystii
7. Widok od północy	17. Wieża od północy1
8. Widok od południowego zachodu	18. Elewacja południowa
9. Widok od południowego zachodu	19. Szczyt od zachodu
10. Fragment elewacji pn.	20. Pd. elewacja kruchty
11. Wsch. fragment elewacji pn.	21 - 23. Wnętrze

1. Miejscowość
Henrykowo

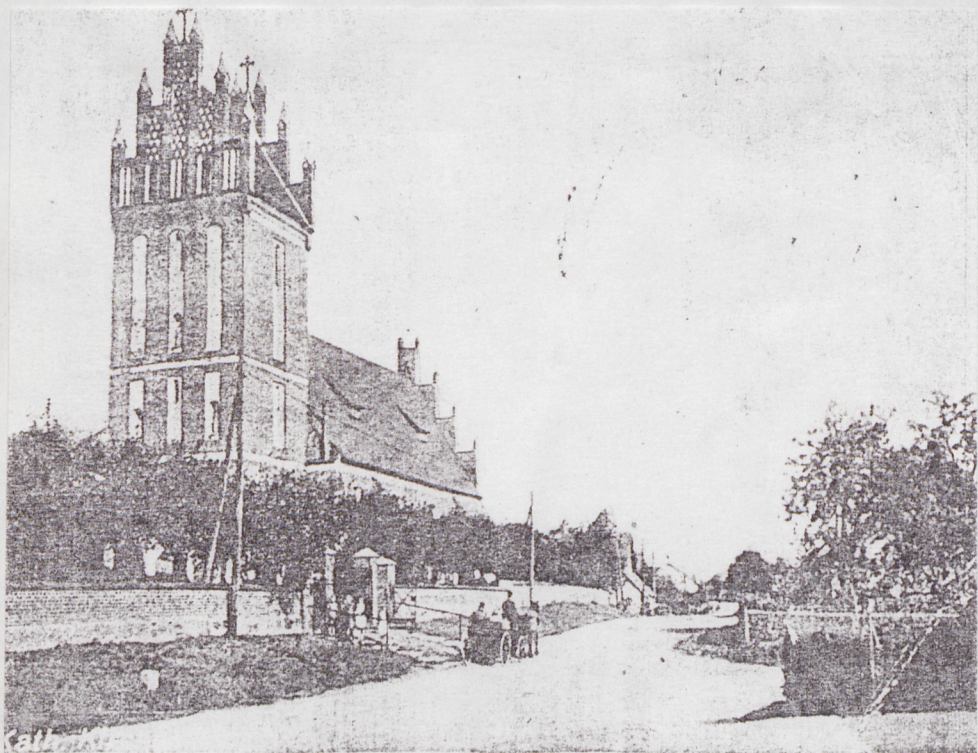
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
kościół parafialny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
zdjęcia, plany

wkładkę założył: **mgr Dariusz Barton**, kwiecień 1995
Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum PSOZ Elbląg

4.

1. Miejscowość
Henrykowo

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
kościół parafialny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
zdjęcia, plany

✓
9.

✓
10.

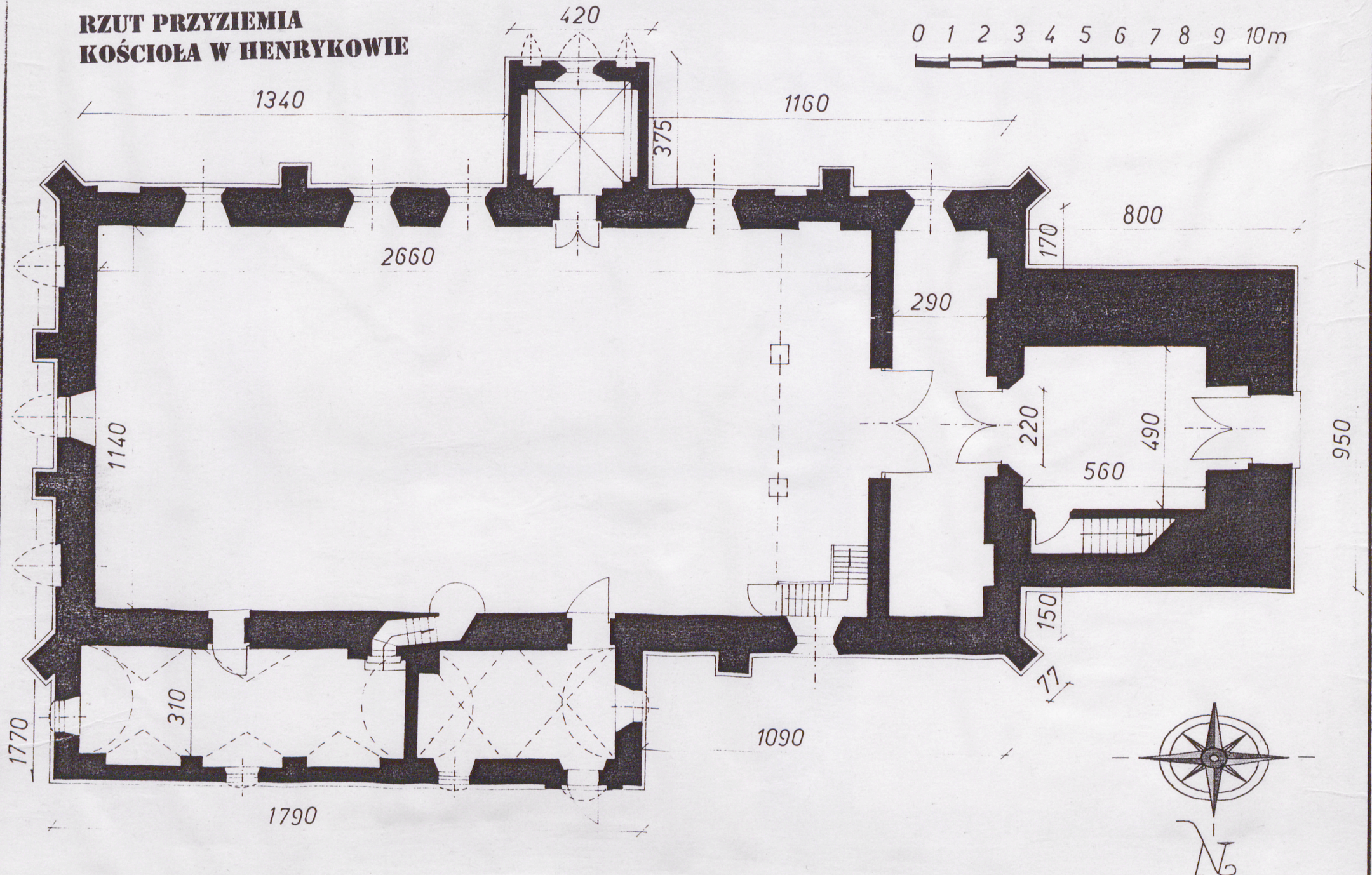
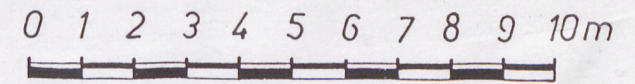
11.

12.

wkładkę założył: **mgr Dariusz Barton**, kwiecień 1995
Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum PSOZ Elbląg

RZUT PRZYZIEMIA KOŚCIOŁA W HENRYKOWIE

1. Miejscowość
Henrykowo

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
kościół parafialny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
zdjęcia, plany

13.

14

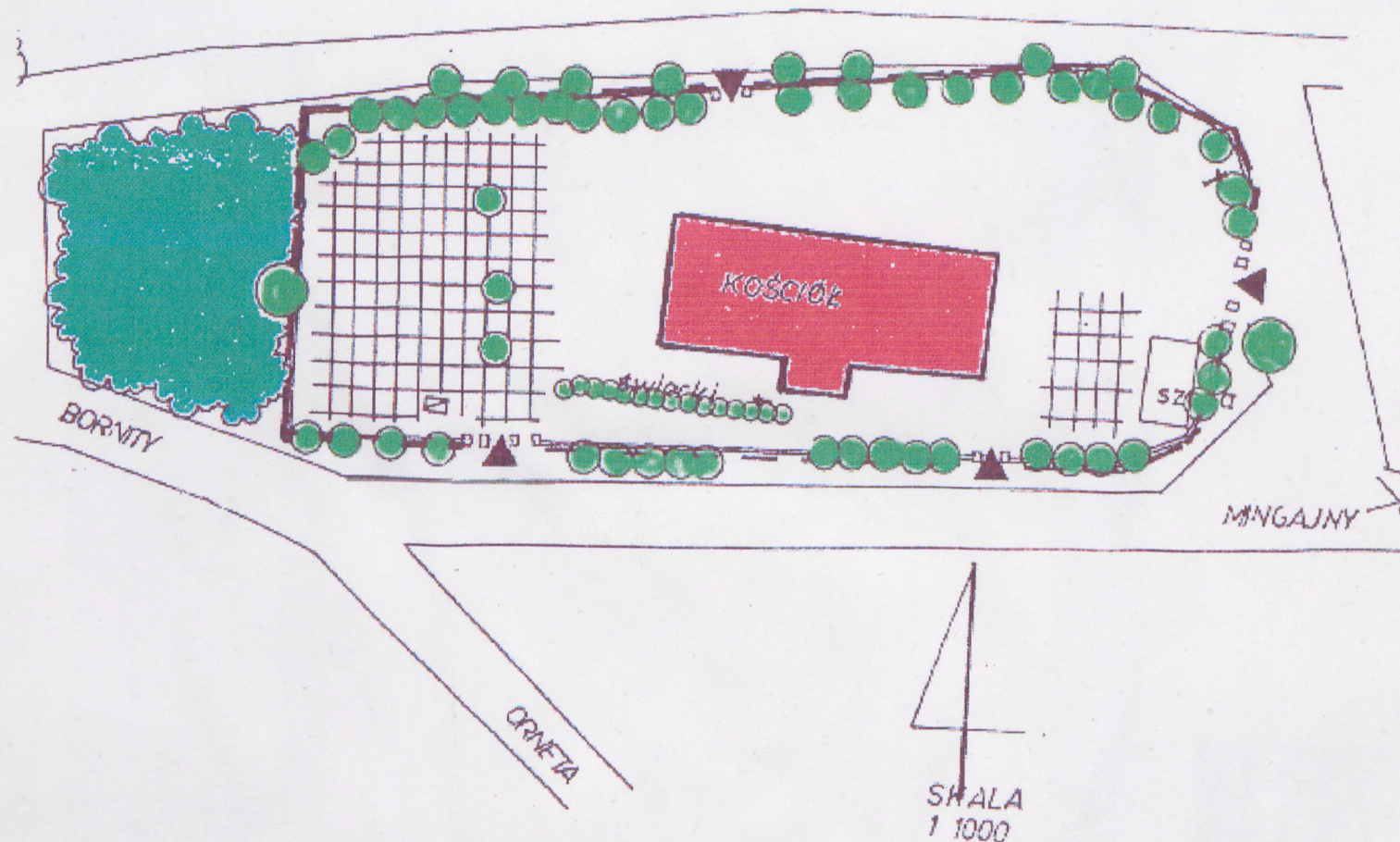
15.

16

wkładkę założył: **mgr Dariusz Barton**, kwiecień 1995
Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum PSOZ Elbląg

PLAN SYTUACYJNY KOŚCIOŁA W HENRYKOWIE

teren zakreskowany oznacza nagrobki na cmentarzu przykościelnym
trójkąty oznaczają bramy wejściowe na teren cmentarny

1. Miejscowość
Henrykowo

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
kościół parafialny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
zdjęcia, plany

17.

18

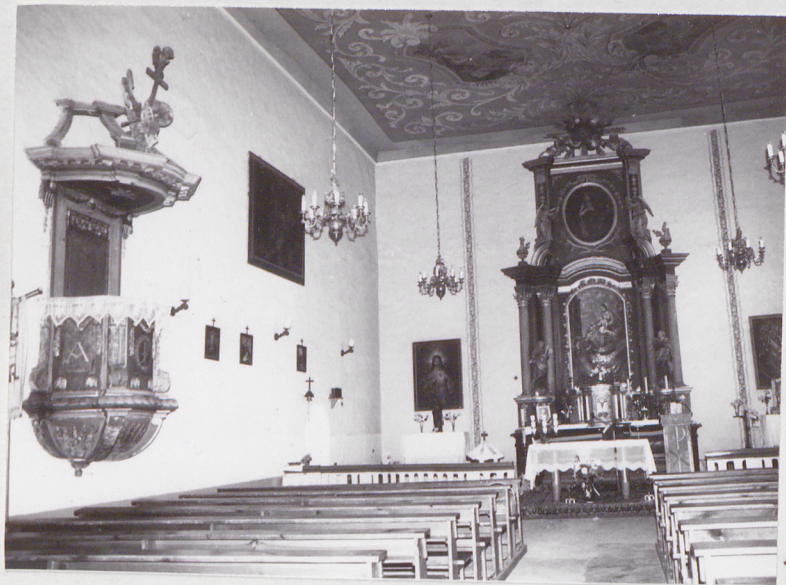

19.

20

wkładkę założył: **mgr Dariusz Barton**, kwiecień 1995
Miejsce przechowywania negatywów: Archiwum PSOZ Elbląg

21

22

23.